

Горохова Л. В.,
к. філос. н., доцент,
доцент кафедри філософії та політології
Житомирський державний університет імені Івана Франка,
м. Житомир, Україна

Тихолаз С.І.
к.пед.н., доцент
в.о. завідувача кафедри латинської мови та медичної термінології
Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова
м.Вінниця, Україна

Гребенюк Д.І.
к.мед.н., доцент
учений секретар університету,
доцент ЗВО кафедри ендоскопічної та серцево-судинної хірургії
Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова
м.Вінниця, Україна

ДЕРЖАВНА ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Державна політика України в сфері освіти в контексті євроінтеграції спрямована на гармонізацію національної системи освіти з європейськими стандартами та забезпечення якісної освіти, що відповідає вимогам сучасного ринку праці. Одним із центральних напрямків цієї політики є підготовка України до вступу до Європейського Союзу та впровадження європейських норм та стандартів у вітчизняну освітню систему. У цьому контексті зокрема відбувається активне впровадження Болонського процесу, який передбачає створення єдиного європейського простору вищої освіти.

Євроінтеграція також передбачає зближення української освіти зі стандартами та методами, застосовуваними в країнах Європейського Союзу. У цьому контексті проводиться реформування змісту та методів навчання, впроваджуються нові підходи до оцінювання знань та вмій здобувачів освіти.

Державна освітня політика також спрямована на розвиток міжнародної співпраці в галузі освіти. Україна активно долучається до

різних міжнародних освітніх програм та здійснює обмін студентами та науково-педагогічними й педагогічними кадрами з іншими країнами. Такий обмін досвідом та знаннями сприяє підвищенню якості освіти в Україні та сприяє розвитку міжкультурної компетентності учасників освітнього процесу.

Загалом, державна освітня політика України в контексті євроінтеграції спрямована на створення конкурентоспроможної та якісної освітньої системи, що відповідає потребам сучасного суспільства та допомагає розвитку людського капіталу країни.

Вивчення проблематики державної освітньої політики України в контексті євроінтеграції дозволив з'ясувати, що вплив світових тенденцій спонукав зробити спробу визначити власну загальноосвітню стратегію. Однак обрана стратегія зазнала невдач через недостатнє забезпечення адекватними інноваційними механізмами вимірювання ефективності та результативності освітніх реформ. У результаті чого в Національній доктрині розвитку освіти України (2002) було задекларовано створення системи моніторингу освітнього процесу та ефективності управління освітою. У доктрині освіту визнано «стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності держави на міжнародній арені», а якість освіти визначалася «пріоритетним напрямом державної політики в галузі освіти» [1].

Питання реалізації державної політики у галузі освіти в контексті європейської інтеграції України піднімалося ще в далекому 1998 році, підтвердженням чого може слугувати Указ тогочасного Президента України Л. Кучми «Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу». Стратегія визначала «основні напрями співробітництва України з Європейським Союзом (ЄС) – організацією, яка в процесі свого розвитку досягла високого рівня політичної інтеграції, уніфікації права, економічного співробітництва, соціального забезпечення та культурного розвитку» [2]. Варто відмітити, що попри скасування П. Порошенком дії зазначеної Стратегії, а саме Указом Президента № 398/2015 від 7 липня 2015 року «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Президента України», актуальними й нині залишаються окремі її положення, зокрема національних інтересів України, які «потребують утвердження України як впливової європейської держави, повноправного члена ЄС. В результаті очікуваного найближчими роками розширення ЄС – вступу до ЄС Польщі та Угорщини – Україна межуватиме з ЄС, що створить принципово нову геополітичну ситуацію» [2]. Підтвердженням зазначеного є можливість реалізації ефективної державної політики України в сфері науки, освіти та культури у контексті європейської інтеграції, що передбачає взаємне зняття будь-яких принципових обмежень на контакти й обміни, на поширення інформації. У

сучасних умовах не втрачають актуальності також питання здійснення спільних наукових, культурних, освітніх та інших проєктів, залучення українських вчених та фахівців до загальноєвропейських програм наукових досліджень [2].

Європейська інтеграція України вимагає глибоких змін і модернізації різних галузей, включаючи освіту. В умовах децентралізації до 2021 року в Україні було прийнято кілька важливих рішень і проведено реформи в галузі освіти в контексті євроінтеграції. Серед важливих кроків та реформ можемо виділити такі як:

1) Інтернаціоналізація, що передбачає розширення ЗВО України міжнародних зв'язків і співпраці з іноземними університетами та освітніми й науковими установами й організаціями.

2) Мовна політика, яка передбачає забезпечення Україною відповідності мовним нормам та оволодіння знаннями задля інтеграції в європейський освітній простір.

3) Розробка інноваційних програм, які дозволяють вітчизняним здобувачам освіти отримувати не лише теоретичні знання, а й набувати практичного досвіду, що передбачено інноваційними навчальними програмами.

4) Використання інформаційних технологій передбачає не лише розвиток та використання інформаційних технологій в освітньому середовищі, а й їх адаптацію до вимог європейських стандартів.

5) Підготовка конкурентоспроможних кадрів в Україні потрібно готувати висококваліфікованих працівників, які відповідали б не лише вітчизняним, а й міжнародним стандартам та вимогам ринку праці в Європі.

6) Академічна свобода та автономія закладів освіти передбачає забезпечення в Україні академічної свободи та автономії університетів і надання їм дозволу діяти відповідно до європейських стандартів.

7) Фінансування освіти є чи не найважливішим кроком, оскільки забезпечення достатнього фінансування сприяє забезпеченню якості та доступності освіти в Україні.

8) Інклюзивна освіта є важливою в умовах сучасних реалій і передбачає забезпечення доступності освіти для всіх груп населення, включаючи дітей з особливими потребами. Підтвердженням зазначеного є проєкт Національної стратегії розвитку інклюзивної освіти на 2020–2030 роки та план заходів з її реалізації, розроблені Міністерством освіти і науки України. Документ направлено на погодження до Уповноваженого Президента України з прав людей з інвалідністю, Мінсоцполітики, МінТОТ, Мінфіну, MePT, Національної асамблеї людей з інвалідністю тощо [3].

Окреслені проблеми та визначені завдання вимагають зусиль та уваги як з боку української влади так і освітніх інституцій задля

результативних кроків у межах євроінтеграційних процесів в галузі освіти. Зазначені заходи та реформи спрямовані на наближення системи освіти України до європейських стандартів і сприяють покращенню якості освіти в країні. Україна активно працювала над приведенням своєї системи освіти у відповідність європейським стандартам. Так у 2015 році Україна стала асоційованим членом Рамкової програми Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт 2020». Програма стала чи не найбільшою програмою Євросоюзу з фінансування науки та інновацій із загальним бюджетом близько 80 мільярдів євро, розрахованою на 2014–2020 роки.

Позитивним було також включення пропозиції експертів до урядової Дорожньої карти входження України в Європейський дослідницький простір й врахування її в затверджених урядом «Положенні про конкурс проектів «Горизонт 2020» та змінах до Порядку його проведення. Саме зазначені зміни посприяли глибшій інтеграції України в європейський науковий простір і отриманню до 7 млн. євро від ЄС на дослідження та інфраструктуру [4].

Державна освітня політика України в контексті євроінтеграції має на меті підвищення рівня якості освіти та приведення освітніх стандартів до європейських норм. Державна політика в галузі освіти в Україні поступово узгоджується з європейськими практиками та стандартами для забезпечення відповідності освітньої системи європейським цінностям і вимогам. Реалізовані й заплановані заходи допомагають Україні зміцнювати зв'язки з європейськими країнами та підвищувати якість вітчизняної освіти задля підготовки конкурентоспроможних фахівців не лише для внутрішнього (вітчизняного), а й міжнародного ринків праці.

Україна активно працює над гармонізацією системи освіти з європейськими стандартами, як приклад, впровадження системи кредитів ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System), яка сприяє мобільності здобувачів освіти й взаємному визнанню освітніх досягнень та пошуку нових можливостей. Україна активно бере участь у програмах і ініціативах Європейського Союзу в галузі освіти, таких як програма «Еразмус+» [5], що сприяє академічній мобільності студентів і викладачів, а також обміну досвідом. Україна стає все більш відкритою для іноземних студентів і викладачів. Це сприяє культурному обміну та залученню іноземних інвестицій у галузь освіти.

Варто також зауважити, що Україна вдосконалює інфраструктуру освіти, включаючи оновлення закладів освіти та впровадження сучасних технологій. Модернізація закладів освіти, розпочата в межах запроваджених процесів децентралізації влади й реформування місцевого самоврядування, дозволила здійснити осучаснення інфраструктури закладів освіти різних рівнів. Так у 2018 році Європейський інвестиційний банк і Фонд сприяння муніципальним інвестиціям у проекти з

енергоефективності Е5Р було підписано угоди про фінансування підтримки вищої освіти і муніципальної інфраструктури України на загальну суму 16,4 млн євро, про що повідомив віце-президент ЄІБ Вазиль Худак [6].

Узагальнюючи варто зазначити, що державна політика в галузі освіти в Україні спрямована на створення умов для інтеграції в європейський освітній простір, зміцнення міжнародних зв'язків та підвищення якості освіти в країні. Вона враховує європейські стандарти та найкращі практики в процесі підготовки здобувачів освіти та фахівців, які будуть конкурентоспроможними на міжнародному ринку праці та сприяти розвитку України як суспільства знань. Контекст євроінтеграції вимагає також змін у методології оцінювання якості освіти. Україна прагне до впровадження європейських стандартів оцінювання та сертифікації знань.

В цілому, державна освітня політика України в контексті євроінтеграції спрямована на створення єдиної європейської освітньої системи, яка забезпечить якісну освіту для всіх громадян України та підготує їх до успішної конкуренції на європейському ринку праці.

Література:

1. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України від 17 квітня 2002 р. № 347. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text> (дата звернення 29.10.2023).
2. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу: Указ Президента України від 11 червня 1998 року № 615/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615/98#Text> (дата звернення 29.10.2023).
3. Перспективи розвитку інклюзивної освіти до 2030 року. Центр аналітично-методичного та матеріально-технічного забезпечення розвитку освітніх закладів області. URL: <https://rozvytok-osvity.te.ua/perspektyvy-inklyuzyvnoyi-osvity-do-2030-r/> (дата звернення 30.10.2023).
4. Громадська Синергія. Підсумковий звіт Проєкту. (2020). URL: https://www.irf.ua/wpcontent/uploads/2020/07/g_s_ukr_web_final.pdf (дата звернення 30.10.2023).
5. Еразмус+ – Програма Європейського Союзу у сфері освіти, професійної підготовки, молоді та спорту. URL: <https://erasmusplus.org.ua/> (дата звернення 30.10.2023).
6. ЄІБ виділить 16,4 млн євро на вищу освіту і муніципальну інфраструктуру України. Mind. URL: <https://mind.ua/news/20182500-eib-vidilit-164-mln-evro-na-vishchu-osvitu-i-municipalnu-infrastrukturu-ukrayini> (дата звернення 30.10.2023).